

Izhaja

vsak petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovcu, Pavličeva ulica št. 7.

Ošebni pogovor od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani
lista napišejo, druga stran naj bo
prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIR

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin.
od garmond-vrste za vsakokrat.

Glasiilo koroških Slovencev

Leto XXVII.

V Celovcu, 24. oktobra 1908.

Štev. 43.

Vabilo.

Katololiško-politično in gospodarsko društvo
za Slovence na Koroškem

priredi

shod

na Strmcu

v nedeljo dne 25. oktobra 1908, ob 1. uri
popoldne pod milim nebom.

Govorita g. državni poslanec Grafenauer
in predsednik političnega društva g. dr. Brejc.

Možje s Strmca, Dholice, Kostanj, Lipe, Domačal, Skočidola, Dvora in okolice, pridite v velikem številu!

In zdaj še trgovska zbornica!

V zadnji seji trgovske zbornice dne 20. t. m., pri kateri je predsedoval izprva cesarski svetnik Moschner in potem zbornični predsednik Maks pl. Burger, je vložil zbornični svetnik Keller nujni predlog, v katerem odločno protestira proti nekemu sklepu tukajšnjega deželnega sodišča. Pred kratkim je namreč zavrnilo celovško c. kr. okrajno sodišče po pravnem zastopniku dr. Brejcu od nekega delavca plajberske unije vloženo tožbo, ker je bila spisana v slovenskem jeziku. Dr. Brejc se je proti temu pritožil, in deželno sodišče je ugodilo njegovemu prizivu, da se slovenske vloge morajo sprejemati. Zbor. svetnik Keller predlaga vsled tega: „Ker se s tem odlokom 1. krši čisti nemški značaj našega mesta; 2. bi bili s tem lahko tukajšnji trgovci eventuelno tudi gmotno oškodovani; 3. bi se s tem dajala slovenskim advokatom potuha in bi se morda celo lahko zahtevalo, da se v Celovcu nastavi slovensčine zmožni sodni uradniki, prosijo trgovska zbornica pravosodnega ministra, da ukaže tukajšnjemu

deželnemu sodišču, da se pri tukajšnjem sodišču smejo vlagati le nemške tožbe.“ Govornik še pripomni, da je poslanec Dobernig proti temu postopanju deželnega sodnega sveta že protestiral. In trgovska zbornica ni imela ničesar nujnejšega, nego da je sprejela nujnost tega predloga kakor tudi predlog sam.

Za drugimi nestrpnosti je prišla zdaj še celovška trgovska zbornica na vrsto. Kaj pač to njo briga, če deželno sodišče vrši le svojo proketo dolžnost. Pa ne samo, da zbornico to prav nič ne briga, ampak utemeljevanje tega nujnega predloga tudi ne odgovarja resnici.

Še letos smo dokazali, da Celovec ni nemško, ampak dvojezično mesto in kot tako v ministrskem odloku tudi priznано. Celovec ima le toliko samonemški značaj, v kolikor se nahajajo v njem vsled znane nemškonacionalne strahovlade le skoro izključno samonemški napisi. To pa je le zunanost, krinka! In če bi bil Celovec tudi res pristno nemško mesto — že ime Celovec izpričuje seveda narobe — je pa prestolnica dvojezične dežele.

In sodišče tudi ni samo za Celovec! Celovška okolica je še vendar po večini slovenska! Zato pa se nemški narodovci toliko trudijo, da bi ponemčili Slovence od Celovca do Podljudelja in bi napravili tako vrzel med Slovenci v Podjuni in v Rožu ter bi trobili v svet, da na Koroškem Slovencev ni, vsaj kompaktno ne živijo. G. Keller, tako je!

Kakšno škodo bi imeli celovski trgovci, če sprejema sodišče slovenske vloge, tega čisto gotovo sam Keller ne ve. Trgovci itak znajo slovenski. In če kateri ne zna sam, znajo pa njegovi uslužbenci in morajo znati, če hočejo živeti. Ako Keller in drugi zbornični svetniki tega ne vedo, naj le gredo vprašati najbolj nemškega trgovca v Celovcu, Ziera! Ker pametnejši Nemci uvidevajo, da je v Celovcu trgovcem znanje slovenskega jezika naravnost potrebno, za druge Nemce pa vsaj zelo koristno, so sklenili v Celovcu uvesti v celovške meščanske šole tudi pouk v slovensčini.

Tretja točka Kellerjevega nujnega predloga nam pove pravi njegov namen. Nemci ne pri-

voščijo Slovencev kruha in torej želijo, da bi Slovenci mastili le tuje, nam sovražne advokate in uradnike. Sodnikom v Celovcu je treba znati slovensko ravno tako kakor nemško. Seveda bi bila za nemško lenobo lepa opora, če bi se Nemcem, ki hočejo postati v Celovcu uradniki, ne bilo treba učiti slovensko! Kaj pa to nas briga, da se morajo Nemci truditi! Saj se morajo Slovenci tudi, da se nauče nemški. Kdaj pa je Slovencev, ki niso tako nestrpni in ozkosrčni kakor njihovi sosedje, padlo v glavo, protestirati proti temu, da morajo znati slovenski sodniki nemški?

Kakšen krik bi zagnali nemški listi, če bi storila tak korak proti nemščini trgovska zbornica v Ljubljani. Vse ministre in svetnike bi klicali na pomoč, in časniki bi pisali o slovenski nestrpnosti in hujskanju!

Slovenci proti temu nečuvnemu vmešavanju trgovske zbornice v sodne razmere in držnemu naskoku proti našim postavno zajamčenim pravicam najodločneje protestiramo in nikakor ne bomo trpeli, če bi se pravosodnemu ministru morda zdelo potrebno, sploh poslušati kake take pritožbe nemškonacionalnega politika.

„Slovenski Narod“ — v resnih časih.

Do pičice resnično smo poročali v zadnji številki o tožbi dr. Oblaka zoper naš list. Seveda ker je pravda in zadnja razprava vrgla čudno luč na narodni radikalizem „Narodovega“ dopisnika dr. Oblaka, je „Naroda“ zabolelo, in tožiti je začel, da v teh za Slovence resnih časih pogrevamo zastarele malenkostne stvari. Ali se „Narod“ nič ne spominja, da na njegov napad v poročilu po prvi obsodbi našega odgovornega urednika nismo odgovorili, ker smo čakali na prizivno obravnavo? Zakaj pa se je „Narod“ takrat bahal s to obsodbo in nas in naše somišljenike nanovo smešil in sramotil? Ali so za „Narod“ resni časi samo takrat, kadar on sam ali pa kak njegov pristaš v — tinti sedi?! Poznamo te solze grdega hi-

Podlistek.

Pogled v sosedne dežele.

(Potopisne črtice. — Jezernikov.)

K Bodenskemu jezeru.

V Inomostu sva si z doktorjem ogledala tako precej vse znamenitosti. Zjutraj ob 7. uri sva se podala že na kolodvor, da poleti z nama brzovlak skozi hribovito Predarlberško k Bodenskem jezeru. Vlak je bil prenapolnjen. Jedva sva dobila še dva prostorčka v natlačenem vozu. Družba je bila precej gostobesedna.

Zlasti je mnogo govoril star, prijazen gospod, ki je venomer gledal skozi okno, občudoval vsakdanje gorovje ob vsaki strani vlaka in dajal svojemu začudenju duška. Moj tovariš je žulil v rokah Baedekerja in študiral iz njega kraje in vasi. Petnajst kilometrov od Inomosta se vzdiguje blizu postaje Zirl navpično in docela gola skalnata stena, imenovana Martinswand (1130 m). Na sredi se nahaja „Maksova jama“ z velikim križem in soham Device Marije in sv. Janeza v spomin na cesarja Maksa I., ki je na lovu za divjimi kozami zabredel v ta kraj in ni mogel ne naprej ne nazaj. V tem smrtnonevarnem položaju ga je rešil junaški sin tirolskih planin.

Z vlaka se vidi le luknja. Stari Tirolec je napenjal oči, da bi videl to „zgodovinsko luknjo“ bolj določno, a v istem hipu stopi k oknu na hodniku mlad par, ki je najbrž tudi hotel dati duška začudenju nad luknjo v skali. Možakar je

začel mrmrati in se napol tiho kregati; ker pa onadva nista prav nič razumela ali morda nista hotela razumeti tirolske nevolje, se je častiti starček vzdignil, pocukal moža za suknjo in ga pokaral: „Vi, gospod, mi imamo tudi radovedne oči in gotovo vam bo znano, da taka tvarina, kot ste vi in vaša milostljiva, ni prozorna.“ Elegantno oblečen gospod se je malo začudil nad tem prav tirolskim pozdravom, rekel pa ni prav nič, ampak je stopil z gospo k drugemu oknu.

Lepo, proti vetrovom zavarovano in zato za letovišče ugodno lego ima kraj Landeck. Drugi kraji mi niso posebno prijali. Od tukaj se proga precej močno vzdiguje do srede arlberškega predora, ki leži 1311 m nad morjem in je 10.240 m dolg; širok je 8 m, 7 m visok, in vsakih 1000 m naznanja razdalje svetiljka. Tirolsko-predarlberška meja je precej v sredi predora.

Jaz sem bil zaspan, čeravno sem prejšnjo noč precej dobro spal; zato sem prav z veseljem pozdravil dolgi predor, v katerem sem lahko dremal celo četrt ure. Ko smo pridrdrali onstran predora na predarlberška tla, se mi je doktor venomer smejal in me dražil, da sem zaspan. Meni se je pa zdelo, da sem še bolj lačen nego zaspan. Vožnja skoz Predarlberško mi ni preganjala ne lakote ne spanca, ker se je vsaj meni zdela strahovito dolgočasna. Ob obeh straneh gore brez vsake romantike, ob progi tu pa tam malo večji travniki, po katerih je mulila travo živina, in drugega prav ničesar. Dopoldne se je bilo treba v tem položaju voziti. Občudoval sem le starega Tirolca, ki ga je zanimal vsak kamenček, vsako drevo in je nepretrgoma zabaval svojo družčino.

Nekaj življenja je bilo vsaj na postaji mesta Feldkirch, ki šteje 4600 prebivalcev in je obdano od vinogradov. Mesto ima realno gimnazijo in zasebno gimnazijo oo. jezuitov in več drugih šol. Nekako oddahnil sem si, ko smo se vozili proti Dornbirnu, ker se je pred menoj kraj razširil in ni bilo treba venomer zreti v obraščeno hribovje tik ob železni progi. Dornbirn je največje mesto na Predarlberškem, ker šteje več nego 14.000 prebivalcev, in je središče predarlberške industrije. Na levi, pa vendar prikrita našim očem, se steka svetovnoznana reka Ren, ki mi bo iz poznejšega dogodka vedno v spominu.

Prekanjenec. V kafilnici je mirno sedel že bolj postaren gospod in je mirno kadil cigarete. Preložil je desno nogo čez levo, pri čemur se je pokazala na nogi rdečebelomodra nogavica, ki so jo nekateri gostje ogledovali. Z zadovoljnim nasmehom pravi srečni posestnik: „Lep vzorec, kajne? Stavim, da ni druge take nogavice v celi sobi!“ „Stavim sodček piva, da je še ena taka nogavica tu,“ odgovori mlad trgovec. „Dobro, sprejemem,“ zakliče stari gospod. „Kje pa je?“ „Na vaši drugi nogi!“ mu odgovori trgovec, se pomenljivo nasmeje in ž njim vsi navzoči. „Kaj še, motite se,“ pravi stari ravnodušno, „računim navadno na to, da zadenem v družbi bolj prekanjenega, in potem si uravnam.“ V veliko veselje vseh navzočih pokaže nato na drugi nogi — črno nogavico.

navstva, ki jih gotovi ljudje vselej prelivajo le tedaj, kadar bi radi nam usta zamašili.

Da razumemo sedanje resne čase, smo že dostikrat dovolj dokazali. Če pa „Narod“ dr. Oblaka skriva za „resne čase“, je to prav reven zagovor, za kojega dr. Oblaka ne zavidamo. Neverjetna je trditev „Sl. Naroda“, da dr. Brejc ni pustil priti obtoženca k prizivni razpravi, da je s tem preprečil slovensko razpravo in da se po jezikovnih naredbah sme samo v prisotnosti obtoženca, ako ta to zahteva, vršiti slovenski. To kratkomalo ni res! Kajti naš zagovornik je na obravnavi začel slovensko govoriti in se ni uklonil niti predsedniku niti senatu, temveč je raje zapustil zagovorniški prostor, kakor pa da bi razpravljaj nemško. Če pa je pred obravnavo na nemško stavljeno vprašanje senatovega predsednika istemu odgovoril nemško, nima to nobenega stika z razpravnim jezikom, in samo za slednjega se gre. Kako kdo sicer z Nemci občuje, ni merodajno za jezik, v katerem naj se sodna obravnava vrši.

Saj tudi dr. J. C. Oblak na plesu nemškega šulferajna gotovo ni govoril slovensko. Da bi se bil torej „Mirov“ zagovornik radi razpravnega jezika predsedniku uklonil, je tedaj bosa in le zato izmišljena, da bi se postopanje dr. Oblaka in dr. Vilfana v milejši luči videlo. To je že stara „Narodova“ taktika. Saj se še spominjamo, kako je bilo takrat, ko se je dr. Vilfana v javnosti prijemalo, ker je za Slovence na Koroškem vlagal nemške tožbe. Tudi takrat si „Narod“ ni vedel drugače pomagati, kakor da se je debelo zlagal, rekoč, da isto dela tudi dr. Brejc. Dr. Brejc pa je nemudoma pozval odvetniško zvezo v Ljubljani, da uvede preiskavo zoper njega, česar pa odvetniška zveza ni storila, češ, da je to popolnoma nepotrebno, ker tej „Narodovi“ raci itak živ krst ne verjame.

Sicer pa razumemo mi boj za slovenske pravice pri sodnji tako, da se sme obravnavati pri sodnji slovenski tudi v odsotnosti toženca in se tudi mora, če sta oba pravna zastopnika Slovenca in slovensko razpravo zahtevata! „Narodova“ „radikalnost“ je nam neumljiva. Tudi v teh resnih časih se torej ni lagal naš list, ampak „Narod“, ker piše, da se je uklonil predsedniku senata „Mirov“ zagovornik, ki da je prvi začel govoriti s predsednikom senata nemški.

Stara in že od zveze slovenskih odvetnikov ovržena fraza, da je g. dr. Brejc na Koroškem zavozil jezikovno vprašanje, pa zasluži od nas le nasmeh.

Naj se „Narod“ vije in v krčih zvija kar hoče, tega za nas nad vse važnega dejstva ne spravi iz sveta, da ima v Celovcu sodravnika in dopisnika — pohajaleca nemških in celo šulferajnskih plesov — vkljub resnim časom. To je „Mirova“ pravda sodno dokazala. Basta!

Koroške novice.

Ujeli smo jih. Ničesar ne moremo Slovenci prirediti, da bi nas „Freie Stimmen“ ne napadle in z lažjo hujskale Nemce, deloma prav poštene ljudi, proti nam. Vsaka laž in vsako zavijanje jim je dobro, če le obeta učinek. V zadnji številki „Mira“ smo objavili vabilo na politični shod na Strmcu; tiskarski škrt je vrnil pomoto, da se vrši shod 18. t. m. Takoj smo pismenim potom naznanili merodajnim osebam to pomoto in naznanili, da se shod vrši šele 25. t. m. Pa nesreča ima včasih tudi srečo. „Freie Stimmen“ so to naznanilo v našem listu takoj porabile — prav po svoje — kot dopis iz Vrbe in poročale svojim nafarbanim bralcem, da se je shod že vršil in sicer namesto prepovedane slovesne otvoritve delavskega doma v Podlublju. Na shodu „sta posl. Grafenauer in advokat dr. Brejc po svoji navadi zoper Nemce hujskala“. — Krasno! Zdaj se vsak lahko prepriča, kako laže ta list. Posl. Grafenauer in dr. Brejc zadnjo nedeljo Strmca še oddale nista videla in vendar — „sta gor po svoji navadi zoper Nemce hujskala“. Ni dovolj denuncijantstvo, treba tudi debelo lagati. Heil, lažnivi kljukec!

„Behördliche Weisungen“. Radovednež, ki ga tozadevna reč briga, vpraša tem potom ekselencio deželnega predsednika, g. barona Heina, kje so tista „uradna naročila“, da morajo slovenski župnijski uradi matrične izpise iz slovenskih matrik napravljati nemški. V seji deželnega zbora dne 6. oktobra ste rekli, da se bode še enkrat na ordinariat obrnili, da bode doбили izpise v zdravstvene namene v nemškem jeziku. Oho, zaradi nadutega uradnika se v jezikovnih zadevah ne bo zasukala pravična reč! Tudi na Koroškem ne! Dotični okrajni zdravnik naj se uči slovenski!

Od „Herrenvolka“. Zadnje počitnice so se hoteli nekateri slovenski koroški gimnazijci peljati na Jesenice na Kranjskem in so zahtevali

na celovškem kolodvoru vozne listke v slovenskem jeziku. To je bilo seveda strašno žaljivo za dotično nemško kasirarico, in prišlo je do tega, da so bili dotični gimnazijci radi tega po znani nemški denuncijantski maniri naznanjeni pri ravnateljstvu. Strašansko zločinstvo! Slovenec ne sme več govoriti v tistem jeziku, ki mu ga je dal Bog sam. Pa to še ni vse. Zaradi tega so imeli celovski gimnazijski profesorji celo konferenco. Še dobro, da ni bilo kaj hudega. Ubogi Nemci, ki se bojijo par slovenskih dijakov. Zopet nemško denuncijantstvo. Sram vas bodi, Nemci! Slovenci, ne vinarja več Nemcem!

Razveljavljene so zopet volitve v Medgorjah v I. razredu vsled naše pritožbe ter se bodo vršile že tretjič. Nasprotniki se na tak način branijo, da jim mora dajati pouk celo že koroška deželna vlada. To pove nekaj!

Armes Rosegg!! (Ubogi Rožek) vpijejo „štimce“, ker je dobila pri občinskih volitvah v II. razredu naša stranka 22, nemškutarjska pa le 18 glasov. III. razred je bil že pred dvema letoma naš. V občinskem odboru bo sedelo torej 10 naših in 3 nasprotniki. „Ubogi Rožek!“ No, Rožek bo prav srečen, ubogi pa so nacejni, ker jih strašno glava boli!

Celovec. Hujskajočega izleta nemških nacionalcev v Podlublju so se morali udeležiti res imenitni ljudje, ker je bilo nekemu udeležencu — gotovo kakemu komiju — iz sobe ukraden kolo. In „Freie Stimmen“ vedo povedati, da so se tam dobro zabavali Nemci!

Celovec. (Novo mestno gledališče) bo stalo 199.338 K. Temeljni kamen bi radi položili 2. decembra t. l., vsaj dr. Metnic je izrazil to željo v celovškem občinskem svetu. Morda bodo pa zidali gledališče pozimi. To bi bil pa res pravi teater. Sicer pa naj naredijo, kar hočejo, če bodo le zidali z lastnim denarjem. Če jih bo mikal tudi deželni denar, pa ne bomo tiho.

Podlublje. Pri občinskih volitvah dne 19. t. m. so zopet zmagali, kakor je bilo pričakovati, nasprotniki, ker so se nemškutarji zvezali s socialnimi demokrati; vkljub temu pa so se držali naši kmetje izvrstno ter oddali v tretjem razredu 72 glasov, združeni nasprotniki 82. V očigled takim razmeram moramo reči slovenskim kmetom: „Zaslužite vso pohvalo! Delajte pa že sedaj za prihodnje volitve, pri katerih bomo podrli socije in nemškutarje.“

Podlublje. (Nemškutarski sejm.) Kdor je vzel toliko časa, da je zadnjih 14 dni prebiral hujskanje v „Freie Stimmen“, je 18. t. m. moral najmanj 2—3000 Nemcev in nemškutarjev pričakovati v Podlublju. Napeto je bilo vse, posebno gostilničarji, kakor Trnjak, Ibounig, Schellander, Beligoy in Speranda so se pripravljali kakor na veliko „ofcet“. Neki vsenemški znani gospod iz Borovelj, ki pa je ravno toliko Nemec kakor jaz, jim je kar na stotine obljuboval izstradanih Nemcev in žejnih nemškutarjev. Žalibog, da so delali račun brez pravih poštenih Nemcev. Do treh popoldne je bilo vse skupaj 70 nemških in nemškutarskih tujcev v Podlublju; lepo tiho in mirno so sedeli in še razumeti niso mogli, zakaj so pravzaprav pri Trnjaku. Ob treh jih pride še 150, med njimi precej žensk in otročije. Tudi Angerer, Lemiš, Kiršner, Rieger, Marko in kar se jih še šteje med vodilne Nemce, so bili zraven. Vsak je z začudenjem iskal tistih napovedanih nemških stotin, pa je videl le par radovednih domačinov, ki so se jim smejali, šele v Podlublju se je videlo, da je vse tisto „velikansko razburjenje“, o katerem so se „Borovčiči“ lagali po „Freie Stimmen“ samo na papirju umetno izmišljeno. Ljudem, ki verjamejo samo „štimcam“ in njihovim dopisnikom iz Borovelj, izrekamo svoje sožalje. Ko bi poslušali tudi nas, prihranili bi si denar in sramoto. Nas tolaži samo to, da gre osel samo enkrat na led! Videti tiste obraze je bilo res nekaj imenitnega. Hiša se ni otvorila, Kranjcev tudi ni, vsak se je začudil, ko ni videl „Narodnega“, ampak le „Delavski dom“. Osramočeni so se domov grede povpraševali: „Was haben wir denn eigentlich bezweckt? Welch eine Blamage! (Kaj smo hoteli pravzaprav? Kaka sramota!) In začeli so hoditi po vasi kakor koštruni po sejmu, če zgubijo gospodarja, mi pa smo se jim smejali in se jim še bomo dolga leta. Prvi ljubeljski sejm nam ne mine tako hitro iz spomina. Naj še omenim samo to, da boljšega človeka skoraj ni bilo opaziti med njimi, sami komiji, kvečjemu še kak „šribar“, to je vse! Z eno besedo, veliko ropota za nič. Pribijem naj še samo to: „Delavski dom“, ki je postavljen samo za delavce, je po prizadevanju g. dr. Maurerja postal pereče vprašanje za vso Koroško. Tudi nekateri drugi ljudje, kakor n. pr. g. Miha Vernik v Borovljah nazadnje ni mogel dovolj nazmerjati Slovencev in slovenskih „farjev“. Že dobro! Tudi pri nas se je že začelo svetlikati, smo vsaj enkrat spoznali tiste prijatelje naše, ki živijo skoraj

le od naših grošev. Zanje pa nam kažejo pesti. Slovenci, le s hrbtno k njim, da bodo lažje hodili po njem!

Slov. Plajberg. (Cerkveno žegnanje in birma.) Dolga leta že nameravano zidanje novega zvonika in notranje popravljanje naše farne cerkve je skoraj dovršeno. Na željo faranov se novi zvonik ni postavil na južno stran cerkve pri stranskem vhodu, kjer je stal stari, ampak pred glavni cerkveni vhod na zapadno stran. Delo se je oddalo zidarskemu mojstru g. Jak. Košatu v Borovljah. Zidarsko delo je mojstrsko dovršeno. Novi zvonik daje zunanji kras cerkvi. Tudi tretji, veliki zvon dobi cerkev. Oltarje, dva stranska in veliki oltar je izdelal gosp. Mat. Slama iz Celovca. Delo kaže, da mož razume umetnost. Posebno veliki oltar je krasen. V nedeljo, dne 25. t. m. dopol. bo novi zvonik, oltarji in drugo blagoslovljeno po Njih svetlosti knezu in škofu. Da bode slavnost tem večja in pomenljivejša, se bode pri tej priložnosti tudi delil zakrament sv. birme. Vabimo vas od blizu in daleč k tej slavnosti, katera bode redkost, ki je ne ućakamo zopet tako hitro. — Pri tej priložnosti pa se zahvaljujemo našemu preč. gosp. župniku, ki je bil ob času zidanja cerkve posebno, kakor tudi poprej skozi 24 let preobložen s skrbmi in delom za svoje župljane. Njegovo požrtvovalnost, katero je pokazal pri tem velikem delu, mu povrni Najvišji!

Št. Jakob v Rožu. V naši „Narodni šoli“ se začne pouk dne 3. novembra 1908, in sicer za fante in dekleta. (Beri zadej inserat: „Naznanilo“.)

Št. Jakob v Rožu. (Milostljiva gospa Šusterjeva nas nočejo.) Gospa Šusterjeva je oddala gostilno v najem. — No, to bi samo zase ne bilo vredno poročati, ampak značilna in objave vredna je ena točka v tozadevni pogodbi, katera se glasi sledeče: „Der Pächter hat das Gasthaus im deutschfortschrittlichen Sinne weiter zu führen.“ Milostljiva se menda res boji, da bi začeli zahajati v njeno gostilno domačini Slovenci; to vzamemo blagovoljno na znanje. Skrbeli bomo, da se zoper zgornjo točko ne pregrešimo in bomo torej tudi zanaprej pustili Šusterjevo gostilno lepo pri miru. — Priporočljivo bi bilo, da bi se milostljive tudi v prodajalnici ne nadlegovalo preveč, ker je zelo razburljivih živcev in bi ji utegnili tudi to škodovati — prodajalnica pa bi trpela na ugledu, ako bi tja zahajali Slovenci. Imamo svoje gostilne in svoje prodajalne. Kaj je treba dražiti gospo Šusterjevo! — Zato pozor!

Rožek. (Občinske volitve.) Že v zadnji številki „Mira“ smo na kratko poročali o naši zmagi pri občinskih volitvah. Naj še danes damo par stavkov. Kakor znano, so bile zadnje občinske volitve za prvi in drugi razred vsled priziva od naše strani razveljavljene. Dolgo so odlašali z razpisom novih volitev, kakor bi bili slutili poraz, katerega so doživeli dne 15. oktobra t. l. Ta dan bo ostal vsem v trajnem spominu; nam v prijetnem, ker smo po dolgotrajnem, ljutem boju vendar enkrat dosegli slavno zmago; nasprotnikom pa v žalostnem, ker so morali, dasi s težkim srcem, dati slovo gospodarstvu v naši občini. Strmeli so naši nasprotniki, ko so stopali naši možje samozavestno na volišče, in hlačice so se jim začele tresti, ko so videli, da je izmed 43 volilcev drugega razreda večina oddala svoje glasove našim kandidatom. Trije volilci se volitve niso hoteli, oziroma niso mogli udeležiti, in tako so ostali za štiri glase v manjšini. V tretjem razredu je bila že zadnjič zmaga na naši strani, v prvem razredu pa se volitve nismo udeležili. Takega izida se naša gospoda ni nadejala, takega poraza ni pričakovala. V svoji zmedenosti in razburjenosti se je tolažila s tem, da bodo v enem letu itak zopet nove volitve. A gospod komisar jih je v njihovo žalost poučil, da se gre za tri leta, in ne samo za eno leto. Mi pa pravimo, da je nemškutarjem v naši občini za yselej odzvonilo; za to bomo že mi poskrbeli. Časi, ko se je slovenski kmet dal komandirati od par nemškutarjev, so minuli. Naše ljudstvo se je naveličalo hlapčevati, in hoče na domačih tleh samo gospodariti. Zavest, da se borimo za svoje pravice, nas je podpirala dosedaj v našem dolgotrajnem in napornem boju, in nas bode tudi zanaprej. Mi gremo složno in pogumno naprej po načrtani poti do novih zmag. Povemo vam le to: Zatrli niste spečih, ne bode te nas bodečih! Slava vsem zavednim, neustrašenim volilcem, hvala vsem, ki ste pripomogli do naše sijajne zmage!

Dholica. (Vprašanje.) Vsled odloka deželnega zakona z dne 17. julija 1900, št. 22 § 6, za vojvodino Koroško glede cestnega reda si podpisani dovoljujejo vprašati slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Celovcu, ali je dovoljeno, da se ob meji občinske ceste sezida uta za deske in sicer v takem kraju, kjer meri cesta k večjemu 3 m

širokosti, tako da se strešni kap nahaja ravno na sredi ceste? In ker je na eni strani ceste visoka skala, na drugi strani gori omenjena uta, spredaj in zadaj pa globok graben, si podpisani dovoljujejo c. kr. okrajno glavarstvo opomniti, da to stvar nekoliko preišče, ker se je bati, da se pozimi zgodi lahko velika nesreča; sploh pa gori omenjeni § 6 pravi, da se drevesa, plot, zid itd. mora vsaj 4 m od cestne meje postaviti, oziroma zidati, in čudno se nam zdi, da naša občina dovoli, da se sme, rekel bi, kar na cesti postaviti stavba, ker je vendar dotična cesta zdaj last občine, katero je sprejela, kakor je „Mir“ že večkrat poročal, od bleiberske „Unije“, katera zdaj zida omenjeno uto. Sploh zahtevamo, da bleiberska „Unija“, oziroma občina, poskrbi, da bi pri dotični žagi, kjer se nahaja omenjena uta, bilo malo več prostora, da bi se vsak čas ne bilo treba bati kake nesreče. Toliko za danes. Upamo, da se naša želja upošteva. *Več kmetov.*

Št. Job pri Brnci. (Požarna bramba.) Pri nas snujejo požarno brambo. Eden soustanovitelj je napravil baje prošnjo za podporo na Ciril - Metodovo družbo v Ljubljani. Samoumevno je, da je družba kot šolska družba v tak namen vsako podporo odklonila, ker v take namene podpori tudi deliti ne sme. Morda da to ljudem ni bilo znano. Pa v našem kraju so ljudje, ki niso naši in so hoteli to za nasprotno stranko izkoristiti. Znani dr. Lederer in ravnotako znani brnški Pirkner sta vložila baje prošnjo za podporo na „Südmarko“, ki je menda že odštela 200 K, a brezdvomno le s pogoji, da se požarna bramba krsti v „fajerber“ in se ji popolnoma proda, seveda za velikansko (!) svoto — 200 K. Dobro, naj da „Südmarka“ tudi kaj za dobrodelne namene, ne samo za izključno ponemčevalne, da tako lovi slovenske kmete v svoje mreže. Mi bi le vprašali: Ali res ne zmorejo naše posojilnice toliko, da bi dale gasilnim društvom toliko podpore, kakor „Südmarka“? Saj niso posojilnice samo za to, da kupijo denar v rezervnih zakladih! Za slovensko ljudstvo so ustanovljene in njemu naj bodo vsestransko v prid! Sicer pa pričakujemo od g. Uršiča p. d. Oprisnika, ki ga poznamo kot trdnega in poštenega slovenskega gospodarja, in na katerega zemljišču se bo zidal „Gasilni dom“, da bo znal varovati slovenski značaj požarne brambe!

Radiše. (Zborovanje) izobraževalnega društva pretečeno nedeljo je bilo srednjedobro obiskano. G. Smodej iz Celovca je govoril o Bosni, njenem prebivalstvu, zgodovini in o pomenu priklonjenja Bosne in Hercegovine k avstrijski državi.

Grabštanj. (Tatvina.) V občinsko pisarno se je prikradel mlad človek, ki se je zmuznil pred občinskim slugo v klet. Sluga je zaprl vrata za njim in poklical ljudi. Ko pa so prišli ljudje skupaj, jo je tat že pobrisal skoz malo okence. Občinski sluga je spoznal v njem fanta, ki je pred kratkim sedel v gostilni v Št. Petru pri Grabštanju.

Škofjivod. (Smrten padec.) Posestnik Miha Makik je padel zvečer, ko je obiral jabolka, z drevesa in je obležal mrtev. Zlomil si je tilnik.

Tinje. (Najvišja cesarska zahvala.) Na brzojavne, v slovenskem jeziku na Najvišji cesarski dvor oddane čestitke, katere je odposlala duhovščina tinske dekanije v svojem in v imenu vernikov, ki so se skupnih procesij dne 8. septembra t. l. v Dolini udeležili, je došla iz Dnaja Najvišja cesarska zahvala na veleč. prošta in dekana, g. Greg. Einspielerja.

Velikovec. (Ogorčenje.) Zaradi pristranskega kaznovanja onih štirih slovenskih učiteljsčnikov, ki so se udeležili v avgustu sestanka slovenskih abiturientov v Velikovcu, vlada med tukajšnjimi Slovenci silno ogorčenje. Še celo pošteti Nemci obsojajo to nesramno denuncijantstvo nemških štimc. Ker so bili kaznovani Slovenci, zato sedaj odločno zahtevamo, da se z isto mero meri tudi tukajšnjim meščanskim šolarjem, ki so sodelovali pri zadnji nemško-nacionalni pevski slavnosti. Saj so menda za Nemce ravno iste postavile in isti šolski predpisi, kakor za Slovence! Tukajšnji meščanski šolarji smejo brez vse kazni ostentativno nositi za klobuki in na prsih nemške trakove, in se jim ničesar ne zgodi, dasi ravnateljstvo dobro ve, da je to po šolskih predpisih prepovedano. Odločno zahtevamo, da se to odpravi, ali pa bo govoril nekdo drugi!

Velikovec. (Zych in tovariši.) Že dalje časa opozarjamo v našem „Narodnem domu“, da z neke mize naenkrat izginejo slovenske vžigalice, mesto teh pa vidimo redno südmarkine. In kdo dela to? To je uradnik tukajšnje davkarije Zych, kojega prednikom je tekla zibelka pod češko streho, in njegovi tovariši Wiegele itd. Dolgo časa smo molčali in odstranjevali vžigalice grabežljivega društva „Südmark“, toda, ker

ti sinovi (?) nemškega „Herrvolka“ nočejo poznati dostojnosti v tuji hiši in naprej izzivajo, je naše potrpežljivosti konec. Vsak dostojen gost je v „Narodnem domu“ dobro sprejet, in gotovo se ne zahteva preveč, če se pričakuje, da se ljudje, ki imajo maturo, vedejo tako, kakor se spodobi olikancem! In v tem oziru so vendar Nemci menda prvi! Vsaj hvalijo se tako vedno. Kaj bi se zgodilo Slovincem, če bi si dovolili tako otročarijo — v kaki tukajšnji nemški gostilni? — Nemec bi rekel: Lausbüherei.

Velikovec. (Prodano posestvo.) Dne 14. t. m. je kupil na dražbi (licitaciji) „Tigrovo“ posestvo na trgu tukajšnji gostilničar „pri Jag-njetu“ („Zum Lamm“) za svoto 23.660 K. Na posestvu pa je bilo dolga do 36.000 K; vknjiženi dolgovi so sicer pokriti, toda osebni upniki bodo precej zgubili. Pri tem posestvu ni sreče.

Velikovec. (Električna razsvetljava.) Naša kapiteljska — obenem mestna župna cerkev dobi električno razsvetlavo, ki mora biti vpeljana do dne 2. decembra t. l. Proračunjena je električna luč (namreč inštalacija) na 1622 K. Tako dobi naša krasna hiša božja zopet nov kinč.

Šmarjeta pri Velikoven. (Zborovanje.) Zadnjo nedeljo, dne 18. t. m., je imelo društvo „Lipa“ pri nas še precej dobro obiskano zborovanje. Govorili so: Gg. V. Poljanec o poselskem vprašanju, domači g. provizor Dolinar o bosanskih razmerah in g. župnik Treiber o zrakoplovstvu. Vsi govori so bili zelo poučljivi in zanimivi. Sklenilo se je tudi, ustanoviti za občino Važenberg posebno društvo. Ta sklep se mora že zaradi tega z največjim veseljem pozdravljati, ker je ravno važenberška občina v celem velikovškem okraju dosedaj v narodnem oziru najslabša.

Iz Podjune. (V Celovcu na kolodvoru.) Dne 8. t. m. sem zahteval v Celovcu pri blagajni vozni listek do postaje „Velikovec-Sinčavas“ (seveda v slovenskem jeziku). Dotična gospodična me vpraša nato: „Bitte, was heißt das?“ A jaz: „Das ist Völkermarkt“, in dobro je bilo. Dne 19. t. m. zahtevam ravno pri isti blagajni vozni listek tudi do Velikovca v slovenskem jeziku, toda dotična nemška (?) kasirarica ne zna več slovenski, obrne se v svoji nemški ošabnosti proč in noče postreči. Jaz zahtevam vozni listek v drugo v slovenskem jeziku, toda vse zastoj. Blagajničarica me zavrne v svoji znani nemški maniri: „Ich verstehe das nicht, und wenn sie mir das noch so oft sagen.“ Jaz ji nato odgovorim: „Čudno, pred par dnevi sem dobil ravno tukaj vozni listek na slovensko zahtevo in danes ne.“ Dokler je bila tu južna železnica, so uradniki pri blagajni prav dobro razumeli slovenski in sem vedno dobil vozni listek na slovensko zahtevanje, ker to mi še v misel ne pride, da bi na slovenski ali dvojezični postaji govoril nemški. Odkar pa je celovški kolodvor v državni upravi, so tam nastavljene nemške „frajlice“, ki so v narodnem oziru do skrajne meje predrzne. Torej je nam država manj pravična kakor Judje. Škandal za Avstrijo! Da sem dobil vozni listek, sem moral potem govoriti nemški; zraven sem pa tudi povedal nemški (?) gospodični, da se bo radi tega govorilo na višjem mestu in da smo poleg Nemcev tudi Slovenci na Koroškem. Resnica je, da se vse pritožuje radi nemških „frajlic“ na celovškem kolodvoru. Niti toliko olike nimajo — pa Nemci so vendar vso oliko vzeli v zakup —, da bi se opravičile na dostojen nemški način, da ne znajo slovenski. Uboge „frajlice“, ki znate samo en jezik! G. Grafenauer, zopet nekaj za državni zbor.

Žitaravas. (Jubilejna slavnost izobraževalnega društva „Trta.“) Navadno kadar se poroča o kaki slavnosti ali veselici, se poudarja, kako je bilo lepo in kako so se lepo zabavali, toda o našem zborovanju dne 18. t. m. pri Pirovcu na Loncavi pa moram poročati, kako da so tam ljudje trpeli. Ker je bil napovedani spored slavnosti zelo raznovrsten in ker je zborovanje bilo v kraju, kjer še nikdar ni bilo enake prireditve, se je zbralo toliko ljudstva, da jih zborovalni prostor ni mogel vse gostoljubno objeti, tako da so bili zborovalci v pravcati vica. Toda vkljub taki gneči so vztrajali navzoči celemu sporedu, ki je nutil poleg dveh krasnih govorov še veliko zabave ob predstavi iger, prepevanju narodnih pesmi in zvonkih glasih tamburic. Govorila sta veleč. g. o. Evgen iz Škocijana o bosanskih razmerah, in veleč. g. župnik Weis iz Žitarevasi o letošnjih jubilejih. In ko tako presojam našo jubilejno slavnost kakor tudi poročila iz drugih krajev, vsiljuje se mi misel, da koroški Slovenci zraven teh treh jubilejev praznujemo še četrti jubilej, namreč jubilej probujanja Slovencev. Leta 1848 so se namreč Slovenci začeli nekoliko probujati in se združevati, in sedaj po 60 letih so pa že tako probujeni, da skoraj v vsaki fari nastopijo lastni igralci, izurjeni pevci, da, in kdo bi naštel še vse, s čemur bi se mogli pobahati.

Pliberk. (Umrta) je tukaj 15. t. m. gospa Jožefina pl. Metnitz v 69. letu.

Blato. (Iščej) Andreja Sketa, ki je nazadnje služil tukaj, več reči poneveril in je slednjič pobegnil, ko so postala tla prevročna. Fant je star šele 18 let.

Št. Danijel. (Bogato sadno leto) imamo letos tudi pri nas, in najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi kedaj sadje tako dobro obrodilo. Posebno jabolka so polna in v višjih krajih, kakor v Strojni, obrodile so dobro tudi tepke ali vince. Mošta imajo kmetje že polne kleti, povsod primanjkuje posode. Kmetje, poljanci, ki nimate tega zlahtnega pridelka, in morate uživati ničvredno, narejeno žganje, pustite to škodljivo in drago pijačo, tu pri nas dobite po ceni pravo, zdravo pijačo in želite pristnega žganja, borovničevega (črničevega) ali tropinovca, vam tudi lahko postrežemo.

Št. Danijel. (Požar.) Dne 12. t. m. popoldneje je nastal ogenj pri Jezerčniku v Suhem vrhu. Vnelo se je v dimniku, in ker je poslopje bilo leseno in s slamo krito, se je ogenj tako naglo razširil, da ljudem ni bilo mogoče kaj rešiti. Zgorela je hiša in hlev, malodane vsa oprava, krma, rezalnica in drugo orodje, tudi ena kobila in ena svinja. Škode je blizu 3000 K. Posestnik je zavarovan za 1900 K.

Št. Danijel. (Nehvaležen gost.) Dne 15. t. m. zvečer je prišel k Pečniku neki tuj možakar in prosil za prenočišče. Vzeli so ga res pod streho ter mu še lepo postregli, ko pa se zjutraj prebudijo, je ptič že izletel iz gnezda in — odnesel s seboj hlapčeve škornje in obleko.

Št. Danijel. (Premiranje) goveje živine se je vršilo dne 12. t. m. v Prevaljah. Pa žal, da pri nas nismo zato vedeli. Slovenski časniki tega niso poročali, in občinski urad najbrž po pomoti tudi ni dobil nobenega obvestila. Ker se pri nas kmetje skrbno pečajo z živinorejo in imajo res lepo plemensko živino, bi se bili mnogoteri premiranja radi udeležili, tako jim je pa bilo nemogoče. Marsikateri je prišel ob lepo darilo. Razume se, da so ljudje vsled tega zelo ogorčeni. (Lahko. Tu vidimo zopet tisto objektivnost kmetijske družbe, ki slovenskih listov nikdar ne obvešča, kakor bi morala. „Bauernzeitung“ je njeno glasilo, in g. Šumy se še upa trditi, da družba s politikom nima nič opraviti. Op. ured.)

Prevalje. (Tudi napredno.) Naš slavni občinski odbor je v svoji domišljiji res iznajdljiv. Osmelil se je namreč nekdo v odborovi seji predlagati, naj bi preskrbel tukajšnji župni urad v bližini cerkve potrebne naprave, ki bi odgovarjali duhu časa in zadostovali občin človeškim potrebam. Predlog je bil menda z vzklikom sprejet in izročen župnemu uradu v izvršitev. Toda omenjeni urad je vrgel visoki ukaz v koš, ker nikakor ni dolžan skrbeti za osebno varnost, kojo bi radi imeli nekateri občinski možje, ki so sprožili prevažni predlog. Mogoče se je pripetila kaka nesreča, ker ima vsaka stvar svoj vzrok, a gotovega se nič ne ve, kajti kaj takega se ne obeša na veliki zvon, a čudno je, da si ravno nekatere osebe od občinskega urada med sv. mašo ne upajo v cerkev.

Prevalje. (Naš poštni pečat) je še vedno samonemški. Slavna poštna uprava je menda v škripcih za denar in zato ne more preskrbeti dvojezičnega pečata, a bode morala enkrat vendar upoštevati naše zahteve. Ima na pečatu, kjer je namenjen prostor slovenščini, zvezdice kot simbol boljše bodočnosti.

Mohorjani, spominjajte se šentjakobske šole!

Torba za nasprotnike.

Nemški „izlet“ v Podljubelj. Dočim smo se Slovenci držali vladne odredbe in nismo priredili v Podljubelju ničesar, tudi kakega izleta ne, so napravili nemški nacionalci izlet, na kate-rega so „Freie Stimmen“ bobnale in vabile iz cele dežele. Izlet pa je bil pravi flasko. Drugače ga res ne moremo imenovati v oigled dejstvu, da je bilo vkljub takemu pozivu le do 300 ljudi. Čez Ljubelj so prišli tudi kranjski nemškutarji. Čudno! Nacionalci se vedno hudujejo, če nas obišče kak brat iz Kranjske, Nemce iz Tržiča, ki so prišli hujskat na slovenska tla v Rožu, so pa sprejeli s posebnim veseljem. Če pridejo še enkrat, jim bomo pokazali vrata. „Freie Stimmen“ že vnaprej hujskajo in vabijo celovško nemškutarijo v Podljubelj tedaj, ko bomo mi slovesno otvorili „Delavski dom“. To rečemo, da tega nam nihče ne bo preprečil, ne nacionalci, ne deželna vlada, s katero bomo znali na drugem mestu obračunati, če bo vršila svojo dolžnost tako, da bo dovoljevala Nemcem demonstracije na sloven-

skih tleh, nam pa branila celo blagoslovljenje „Delavskega doma“. Videli smo tudi pri tej priložnosti, kdo hujska na Koroškem proti Slovincem. Nemškonacionalni deželni poslanci so bili, ki so hoteli prirediti v Podljudbelju demonstracije in so se udeležili v večjem številu izleta, in ti ljudje naj določujejo našo bodočnost? Slaba mora biti sodba, ki jo je izvršil sovražnik. Orožništvu, kateremu je poveljeval neki nadporočnik, in vojaštvu, ki je bilo v Celovcu za vse slučaje pripravljeno, seveda ni bilo treba posredovati. To pa ni bila zasluga raufarsko razpoloženih Nemcev, ampak naša, ker smo se raje odrekli svoji pravici, nego da bi bilo prišlo do izgredov. Deželna vlada pa naj ne računa na našo večno potrpežljivost. Njena dolžnost je, da zabrani Nemcem tudi demonstracijske izlete na slovenska tla, kadar imamo mi svoje mirne prireditve. Zato je pa tudi neverjetno hinavstvo nemškonacionalnega glasila, ki poroča, da so vzdržali nemški izletniki, med katerimi je bilo mnogo žensk, vzoren red. Da se razni nemški gospodje in dame med seboj niso ravno lasali in ni bilo treba zato orožnikov, prav radi verjamemo. V tej točki so nemški junaki res „musterhaft“. Nemškonacionalne in nemškutarske hujskarije med Slovenci pa mora biti enkrat konec! Mi hočemo na lastnih tleh mirno živeti, in ti, slavna deželna vlada, si kriva, če ne bo miru.

Gospodarske stvari.

Če živina rada liže.

Lizanje, ta sitna lastnost hlevske živine, ki liže vsak trd predmet, ki ga lahko doseže, in pri tem hujsa, so ljudje dolgo časa imeli za slabo navado živine. Pozneje so mislili, da je tega krivo pomanjkanje apnenih soli v krmi, in so zato svetovali, naj se daje bolnemu živinčetu kostna moka. Ali kmalu se je pokazalo, da s tem sredstvom ni pomagano. Novejše preiskave pa so pokazale, da je lizanje nalezljiva bolezen, ki jo dobijo ona živinčeta, ki so se zastrupila s krmo z močvirnih travnikov. Tudi se zdi, da pri tem precej odločuje kakovost in redilna vrednost krme z močvirnih travnikov; pokazalo se je namreč, da živina po krmi z zboljšanih močvirnih travnikov še rajši liže kakor z navadnih močvirnih travnikov. Da povzroča to bolezen kaka glivica ali majhna živalca, ki živino zastrupi, se najbolj kaže na tem, da živina po krmi z močvirnih travnikov, ki so jo skisali in dali prevreti, ne liže. Pri tem kisanju pogine tista škodljiva stvarca.

Neškodljiva je taka krma, če smo jo pokosili zgodaj in preden je trava cvetela; če jo kosimo pozneje, bo živina lizala. Manj nevarna je krma s takih travnikov, če smo jih pognojili s čilskim solitrom. A tudi po njej lahko živina liže. Popolnoma brez skrbi pa lahko krmimo sensko deteljo, ki je rastle na močvirnih tleh.

Zanimivo je tudi, da ližejo po taki krmi le goveda, ne pa tudi konji; zato si pri velikih kmetijah lahko tako uredijo, da kosijo seno zgodaj pred cvetjem. To seno nima škodljivcev na sebi, zato ga krmimo govedom, krmo druge in tretje košnje pa konjem. Nobenih nepravil nimamo, če na takih tleh gojimo deteljno seno, ali pa če tako krmo skisamo (naredimo iz nje silažo).

Naznanjam to štajerskim kmetovalcem, ker je v naši deželi mnogo krajev, kjer živina rada liže in dobi potem slabe kosti. Želeti bi bilo, da bi se tudi pri nas gledalo za vzrok te bolezni in da bi se uspehi tega raziskavanja priobčili. Ker sam živim v kraju, kjer je ta bolezen zelo razširjena, sem iz drugega časopisa posnel te vrstice, da si bodo kmetje vedeli pomagati. Če sem to dosegel, potem je namen teh vrstic izpolnjen. Pridržujem pa si, da bom pozneje še enkrat natančno govoril o tem.

J. Putz v »Gosp. Gl.«

Društveno gibanje.

Št. Jakob Rožu. Naše izobraževalno društvo „Kot“ zboruje v nedeljo, dne 25. oktobra t. l., v „Narodnem domu“ ob 3. uri popoldne (po blagoslovu). Na sporedu je poročilo o „Narodni šoli“ in razgovor o drugih važnih vprašanjih. Rožani, domačini in sosedje, vabimo vas, da se v obilnem številu udeležite tega zborovanja. Pokažimo, da stojimo trdno in neomajano na braniku naše mile domovine.

Odbor.

Št. Lipš. Kat. slov. izobraževalno društvo priredi dne 25. vinotoka v gostilni pri Habnerju jubilejno slavnost s sledečim sporedom: 1. Slavnosten govor, govori „zvezin“ govornik. 2. Deklamacije s petjem, deklamuje 11 fantov.

3. „Zadoni nam!“ poje društven moški zbor. 4. „Venček narodnih pesmi!“ udarjajo tamburaši. 5. „Lepa naša domovina“ in „Slavček!“ poje društven moški zbor. 6. Igra: „Kukavica“. Kdor bi rad še letos enkrat slišal v pozni jeseni kukavico, naj se potruži ta dan v Št. Lipš k Habnerju. Začetek je točno ob treh popoldne. Vstopnina za neude 20 vinarjev. Pridite od blizu in od daleč v prav obilnem številu!

Načelnstvo.

Žvabeško čebelarско društvo namerava napraviti v nedeljo dne 25. oktobra zborovanje. Dnevni red: 1. Pogled na preteklo letino. 2. Izbiranje plemenjakov. 3. Vzemovanje.

Politične vesti.

Koroški deželni zbor.

41. seja, dne 16. t. m. Na vrsti je predlog deželnega odbora, za izsuševalno delo vodne zadruge Vočiče-Mižice na Zili. Gre se za izsušenje 1016 hektarjev obsegajočega kraja pod vasjo Vočiče. Za odvod močvirje povzročujoče vode je projektirana struga, ki bi se naj stekala pri Modrinjivasi v Zilo. Stroški bi znašali 44.600 K. Država bi naj prispevala 13.380 K (30%), dežela ravno toliko in Strucmanova poljedelska ustanova naj bi pokrila 20%, t. j. 8920 K, tako da bi ostalo za zadruge pokritje 8920 K. Ta predlog se je izročil poljedelskemu odseku.

Posl. Grafenauer. Ne bom glasoval proti predlogu in tudi ne proti deželnemu prispevku. Hočem opozoriti, da sem pred približno osmimi leti stavil predlog, naj se da potoku Oselica, ko se je ravno vršila regulacija, drug odtok. Podpiral me je tedaj samo en poslanec iz Beljaka (Ghon). Če bi se bila izvršila tedaj regulacija po mojem načrtu, bi v Vočičah in Mičicah sedaj lahko pogrešali vodno zadruge. Potok bi bil oskrbel izsušenje te zemlje bolj, nego vsaka zadruge. Opozarjam, da se bodo take prošnje gotovo pomnožile, in da ta predlog ne bo zadnji. Prepričan sem, da ljudje, ki stanujejo na Zili, tudi nekaj razumejo, četudi niso tehniki. Pri omenjeni svoječasni debati se mi je ugovarjalo, naj se ne vmešavam, ker nimam tehničnega znanja. Inženir sicer nisem. Ali sedaj se kažejo posledice znanja tistih tehnikov, ki Zile niso poznali. Seveda sem tudi jaz za to, da se predlog odkaze in se dovoli deželni prispevek. Opozarjam samo, da se bodo taki predlogi v teku let ponavljali in tako pomnožili, da bo deželni zbor moral priznati: Res, grešili smo.

Tržaško šolsko vprašanje.

Drž. poslanec dr. Rybač je prejel obvestilo, da je naučno ministrstvo imenovalo pet učiteljev za tržaško slovensko šolo. Saj pa je bil že res zadnji čas. Upati je, da bo vlada na pritisk naših poslancev slovenske šolske zahteve malo bolj upoštevala, nego dosedaj, ko je imela zanje gluha ušesa.

Češki deželni zbor odgođen.

Nemcem na Češkem slaba prede in se pokorijo za krivice, ki jih delajo na jugu. Sicer se jim ne godi nobena krivica, pač pa izgubljajo svojo politično moč, in to jih boli. Nemec bi pač bil rad povsod gospod, in kjer se mu to ne obnese, se jezi in se posluži nasilja. V češkem deželnem zboru so Nemci v manjšini, in ker so Čehi siti njihove ošabnosti, so Nemci hudo užaljeni in so začeli v deželnem zboru obstrukcijo. Seveda niso pozabili zraven priljubljenih kulturnih manipulacij s črnilom, ki je pustilo na oblekah čeških poslancev lepe madeže. Kričali in žvižgali so tako, da je predsednik zvonil tako dolgo, da mu je počil zvonec. Poslanci so se spoprijeli kakor fantalini po krčmah. Ker ni bilo reda, je vlada deželni zbor odgodila. Posledica nemške obstrukcije je, da sta ponudila češka ministra dr. Fiedler in dr. Prašek cesarju demisijsko. Čehi so se hoteli nad vlado in Nemci maščevati z obstrukcijo v državnem zboru. Mnenje merodajnih čeških politikov pa je proti temu, češ, da bi bila obstrukcija v državnem zboru v sedanjem resnem položaju Avstrije neumestno in nevarno orožje.

Demonstracije v Pragi.

Najprej so demonstrirali v češkem deželnem zboru Nemci, in potem so jim odgovorili Čehi na ulici. Zdi se, da so priredili poulične demonstracije češki narodni socialci, ki so priredili v soboto zvečer shod, na katerem je poslanec Klofač govoril ostro proti Nemcem. Ponoči so pobili šipe Aehrenthalove palače in klicali: „Osveta za Srbijo.“ V nedeljo, dne 18. t. m., je prišlo ob 10. uri več sto narodnih socialcev z rdeče-belimi nageljni na Graben, kjer so čakali nemške dijake, da jim preprečijo navadni „bumel“. Okoli 11. ure so prišli nemški dijaki iz kazine. Narodni

socialci so jih takoj obkolili in izjavili policiji, da ne pripustijo „bumla“. Ker so pa purši hoteli „bumel“ izsiliti, jih je množica napadla in potisnila nazaj v kazino. Tudi med nemškim domom je množica nabila Nemce s palicami. Policija jo je potisnila na ulico. Čehi so peli „Hej Slovani“, Nemci pa „Die Wacht am Rhein“. Popoldne so se izgredi ponavljali. Tudi v ponedeljek so se demonstracije ponavljale. Na Prikopih so se ob 6. uri zvečer začele zbirati gručice; kazino je stražila policija. Ker je množica kričala, je policija sklenila izprazniti Prikope, pa je bila od množice tepena. Priti sta morala dva bataljona pešpolka, da sta izpraznila Prikope. Na povelje policije so zaprli hišna vrata, zaprli trgovine in ustavili tramvajski promet. Vsa nemška javna poslopja so zasedli vojaki. Tudi po drugih mestih so prirejali Čehi in Nemci demonstracije, zlasti češki socialni demokrati; v Toplicah so se Nemci in socialni demokrati na Glavnem trgu spopadli, in nastal je velik pretep, pri katerem je bilo več oseb ranjenih. Minister Prašek je posredoval pri čeških voditeljih za pomirjenje množice. Tudi izvrševalni odbor češke narodne stranke je objavil oklic, ki priporoča, naj opuste nadaljne demonstracije. Ljubljanske demonstracije so bile proti češkim prave otročarije. Demonstrantje so napadali le poslopja, kakega Nemca se pa nihče ni dotaknil, in vendar so vojaki streljali ponovno, v Pragi pa ne. To dejstvo nam pač jasno govori, kdo je v prvi vrsti vzrok ljubljanskih žrtev: Nemškonacionalni Belgijci in vlada. Slovence so menili postreliti kakor pse, Čehov se pa niso upali. To stoji.

Protiaustrijske demonstracije v Belgradu.

Po turškem zgledu v Carigradu so pričeli tudi Srbi v Belgradu bojkotirati avstrijske trgovce in avstrijsko blago. V Belgradu bivajoči Lahi so priredili v nedeljo protestni shod proti avstrijskemu priklopljenju Bosne in Hercegovine. Zvečer so se vršili izgredi. Demonstrantje so strgali avstrijskim trgovcem napise in jim grozili. Zaprli so 40 oseb. Listi so pozivali množico, naj opušča nasilstva, a izvaja mirni bojkot. Avstrijski poslanik je takoj protestiral proti izgredom in zahteval povrnitev škode. Vlada je obljubila avstrijskim podanikom popolno varstvo.

Prostovoljske legije v Srbiji.

Na Srbskem se zbirajo, kakor poroča ljubljanski „Slovenec“, legije prostovoljcev. Nekatere štejejo po več tisoč prostovoljcev. Legija smrti, ki jo je osnoval pisatelj Bronislav Nušić, šteje 5170 prostovoljcev, bosansko-hercegovska 1000 Bošnjakov. V vodstvu te legije sta tudi dva avstrijska nadporočnika. Makedonska legija šteje 300 vstašev, črnogorska 300 črnogorskih izseljencev v Belgradu, Kosančičeva nad 300 Arnavtov in srbskih graničarjev, ki nosijo od mladih nog puške in nože. Zbirajo se prostovoljne čete tudi v Rusiji; Italijani zbirajo Garibaldijevo legijo. Med prebivalstvom silno vre; v Belgradu je zadnje dni malo mirneje.

Črnagora za vojno.

Črnogorska skupščina se je izrekla za vojno ob strani Srbov proti Avstriji. Knez Nikola pa je razveljavil sklep skupščine, dobro vedoč, da pomeni vojska z Avstrijo ne le pogin Srbije, ampak tudi Črnogore, ter je to z lastnoročnim pismom naznanil predsedniku skupščine. — Pri Baru je avstrijski lovilec torpedov ustavil ponoči od 16. do 17. t. m. neki angleški parnik, ki je bil baje naložen z orožjem in strelivom za Črnogoro.

Cerkvene vesti.

Za župnijo Škocijan je prezentiran č. gosp. Vinko Poljanec, župnik v Št. Jurju na Vinogradih. Čestitamo. — Razpisana je do 20. novembra župnija Železna Kapla in do 24. novembra Kinberg s soprovizuro Št. Lovrenc.

Šolske stvari.

Imenovani so: Za nadučitelja na deški ljudski šoli v Št. Vidu direktor Janez Krebitz v Št. Jakobu v Rožu, nadučitelj Karl Samonigg v Goričah za Podgorje, nadučitelj Marka Kogelnik v Krejancah za Dobrovas, učitelj Jakob Fillafer v Prevaljah za Dole na Zili, za dekliške šole v Celovcu Ema Gamper in Ana Vratitsch v Volšperku, Marija Greilach v Št. Vidu in Marta Weltherr pl. Weltherr v Velikovecu; za podučitelje, oziroma podučiteljice učiteljski kandidati, ozir. učiteljske kandidatkinje: Friderik Firpas za Volšperk, Otmar Veseli za Št. Vid, Alojz Kullnig za Tinje, Štefanija Huber za Bleiberg in Hildgarda Scheicher za Velikovec. Prestavljeni sta učiteljica Ida Robin iz Št. Jurja na Zili v

Najvišji plodovi
so dosegljivi.

Ceres-jedilna mast
je nedosegljiva
glede na dober okus, trdnost,
nizko ceno in izdatnost.

Naznanilo.

V novi „Narodni šoli“ v Št. Jakobu v Rožu se začne šolsko leto dne 3. novembra 1908 s šolsko mašo ob 8. uri v Št. Petru. Šola bode trirazredna, za fante in za dekleta, če se pa oglasi dovolj otrok, otvorimo takoj še četrti razred. Učni jezik bode slovenski; poučevala se bode pa tudi nemščina kot učni predmet.

Vpisovanje šolarjev bode od srede dne 28. oktobra do sobote dne 31. oktobra, vsak dan od 8. do 9. ure dopoldne v „Narodni šoli“, in tudi še dne 3. novembra po šolski maši.

Za šolarje ne bode nobenega plačila.

Slovenski stariši, zavedajte se svojega slovenskega rodu ter v prav mnogem številu pripeljite svoje otroke v našo „Narodno šolo“!

Vodstvo „Narodne šole“ v Št. Jakobu v Rožu.

Največja trgovina te stroke v Celovcu.

Modnega in manufakturnega, tu- in inozemskega blaga, vedno najnovejši izbir.

Zaloge je stalno v vrednosti 1/4 milijona kron. Za prodajanje na debelo oddajam blago trgovcem po tovarniških cenah.

Zaradi posebno velikega nakupa zimskega blaga bode letos po zelo nizkih cenah prodajal, t. j. brez konkurence, ker se je tudi cena pri blagu znatno znižala. Imam za ženin in neveste zmirom veliko zalogo in najlepše blago na razpolaganje.

Vsi uslužbeni govorijo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine,
Celovec, vogel Kramarjeve ulice in Novi trg.

Loterijske številke 17. oktobra 1908:

Gradec	19	12	22	87	60
Dunaj	40	48	43	41	79

od dne vloge do dne vzdiga.

Gospodarstvo.

Znižanje vozne cene je dovolilo ministrstvo za krmo po državni železnici, ki je namenjena na Štajersko, Koroško in Primorsko. Ministrstvo se pogaja za znižanje vozniških cen tudi z južno železnico.

Kupujte narodni kolek!

Častna izjava.

Jaz Andrej Vidman, občinski predstojnik v Medborovnici, sem, ko sem bil neko pravdo zaradi razžaljenja časti zgubil, sodnika dotične razprave c. kr. okrajnega sodnika g. Adolfa Matzel obdolžil na popolnoma neopravičen način pristranosti. G. sodnika sem v svoji razburjenosti napadel in ga prosim odpustitve.

Loka, dne 21. okt. 1908.

Andrej Vidman.

Vzgojišče za deklice

(Internat)

čč. šolskih sester v „Narodni šoli“

družbe sv. Cirila in Metoda

v Velikovu

se priporoča p. n. slovenskim staršem.

V hiši je štirirazredna ljudska šola; ozira se posebno na pouk v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se začne dne 4. novembra t. l. Plačila 20 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovu na Koroškem.

500 hektolitrov novega pristnega vina

je po nizki ceni na prodaj; največ belega, pa tudi črnega in rdečega. Razpošiljam v sodih od 56 litrov naprej po 30 vinarjev liter, pri večjih množinah veliko ceneje.

Imam tudi 150.000 cepljenih trt po 12 kron 100 komadov.

Za obilno naročilo vina in trt se vljudno priporoča

Josip Cofič,

trtničar in vinogradnik, Vrhpolje, p. Vipava, Kranjsko.

Postranski zaslužek.

V svrhu razpošiljanja našega novega cenika za ure, dragotine in različne reči za dom iščemo naslovov na ljudi iz vseh slojev. Kdor nam pošlje 100 naslovov, dobi moderno pozlačeno verižico ali prstan, za 500 naslovov ankeruro z verižico zastojn in franko. Vsak posamezen naslov mora biti napisan na belem papirnatem traku v velikosti 6 x 10 cm jasno in pripravljen za odpošiljatev in naj vsebuje rojstno in družinsko ime, stan, bivališče, zadnjo pošto in deželo. Iz enega kraja pa le 10 naslovov. Takoj po prejemu se darilo pošlje franko.

Izvoz ur Jakob König, Dunaj VII./3.

Franc Koritnik,

krojaški mojster,

Celovec, Paradaiser-ulica 3,

se priporoča za napravo vsakovrstnih oblek, osobito sedaj za bližajočo se zimo.

Najmodernejše domače in angleško blago vedno v zalogi.

Nizke cene.

Točna postrežba.

Lovske puške

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska tovarna orožja

Peter Wernig,

c. in kr. dvorni založnik v Borovljah, Koroško. Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Ceno posteljno perje

1 kg sivga, skubljenega K 2.—, napol belega K 3-80 belega K 4.—, izredno finega K 6.—, najbolj finega, skubljenega K 8.—. 1 kg sivga puha 6 K, belega 10 K, naprsnega 12 K, od 5 kg začenši franko.

Dovršene postelje

iz zelo gostega, rdečega, modrega, rumenega ali belega nanking-bлага, 1 pernica 180 cm dolga, 116 cm široka, z dvema 80 cm dolgima in 58 cm širokima blazinama, dobro napolnjena, z novim sivim, očiščenim in trpežnim perjem K 16.—, z napolpuhom K 20.—, s puhom K 24.—; posamezne pernice po K 12.—, 14.—, 16.—, blazine K 3.—, 3-50, 5.—. Pošilja po povzetju, zavoj brezplačno, od K 12.— naprej franko.

Maks Berger v Dešenici 224, Šumava, Češko.

Neugajajoče se zamenja ali se vrne denar.

Ceniki zastojn in franko.

Edino pristen je le

Thierry-jev balsam

z zeleno varstveno znamko redovnica. Najmanjša pošiljatev 12/ ali 6/, ali patentirana družinska steklenica za potovanje K 5.—. Zavoj brezplačen.

Thierry-jevo cemifolijsko mazilo.

Najmanjša pošiljatev 2 lončka K 3-60. — Zavoj brezplačen. Obe domači sredstvi sta povsod znani kot najboljši zoper tisanje v zelodu, gorečico, krče, kašelj, zasliženje, vnetja, ranitve, rane i. d.

Naročila ali denarne pošiljave se naj naslavljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Zaloge skoro v vseh lekarnah.

Janez Goleš

v Celovcu,

Paradeisergasse št. 20,

podobarska in pozlatarska delavnica za cerkvena dela

se vljudno priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v izdelovanje, prenovljenje in pozlačenje oltarjev, prižnic, božjih grobov, okvirjev, svetih podob in tabernakljev po predpisu.

Za fino in trajno delo prevzame popolno jamstvo.

Kos vsaki konkurenci.

Priznано najcenejša slovenska tvrdka na Koroškem.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurznim izgubam.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavelje.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spiljetu.

Turške srečke. Sest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplačevanje po K 8.— za komad.

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.